

пісьменніка. Мастак працягнуў традыцыю праявічай мініяцюры, зрабіў яе больш разнастайнай па тэматыцы, героях, падаў свой адрозны падыход да жыцця, сваю мерку чалавечых каштоўнасцей.

ЛІТАРАТУРА

1. Боров Ю.Б. Эстетика / Ю.Боров. — М.: Политиздат, 1969. — 350 с.
2. Навуменка П. Пошукі ўласнай сцяжыны: Штрыхі да творчасці Барыса Сачанкі / П.Навуменка // Роднае слова. — 1996. — № 5. — С. 3 — 15.
3. Савік Л.С. Пад мірным небам бацькаўшчыны: Нарыс творчасці Барыса Сачанкі / Л.Савік. — Мінск: Навука і тэхніка, 1986. — 120 с.
4. Сачанка Б. Ваўчыца з Чортавай Ямы: Аповесці, апавяданні / Б.Сачанка. — Мінск: Маст. літ., 1978. — 240 с.
5. Сачанка Б. Дарогі: Выбранае / Б.Сачанка. — Мінск: Беларусь, 1971. — 432 с.
6. Сачанка Б. Родны кут: Аповесці, апавяданні, нарыс, эсэ / Б.Сачанка. — Мінск: Маст. літ., 1989. — 381 с.
7. Сачанка Б. Трэцяе вока: Аповесці, апавяданні, эсэ / Б.Сачанка. — Мінск: Маст. літ., 1992. — 479 с.
8. Юрэвіч У. Абрывы. Выбраныя літаратурна-крытычныя артыкулы / У.Юрэвіч. — Мінск: Маст. літ., 1976. — 434 с.

УДК 811.161.3+811.111

ПАРАЎНАЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА БІЯЛАГІЧНЫХ ТЭРМІНАЎ (НА ПРЫКЛАДЗЕ БЕЛАРУСКАЙ І АНГЛІЙСКАЙ МОЎ)

І.К. Клячко

УО «Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт»
г. Гродна, Рэспубліка Беларусь

Данная статья посвящена сравнительной характеристике заимствованных биологических терминов. Выделяются предметно-тематические группы данных терминов.

Given article is devoted to the comparative characteristic of borrowed biological terms. Substantially-subject group of given terms are distinguished.

У апошнія дзесяцігоддзі рэзка ўзрасла цікавасць лінгвістаў і адмыслоўцаў розных галін навукі і тэхнікі да праблем прыватна-галіновых тэрмінасістэм, што тлумачыцца ўзрастаючым патокам навуковай і тэхнічнай інфармацыі, працэсамі інтэграцыі, стыкоўкі навук, узмацненнем працэсаў тэрмінатворчасці.

Па гэтай прычыне ў мовазнаўстве ў апошні час паўстала пытанне ўсебаковага вывучэння спецыяльных галіновых тэрміналагічных сістэм, у тым ліку і білагічнай тэрміналогіі.

Для ўмоў Рэспублікі Беларусь істотным з'яўляецца выяўленне спецыфікі нацыянальных моў – і ў, першую чаргу, беларускай мовы – на фоне іншых моў свету, сярод якіх лідыруе месца займае англійская мова. Параўнальнае вывучэнне англійскай і беларускай тэрміналогіі не атрымала пакуль значнага развіцця. Біялагічная тэрміналогія ўяўляе значную цікавасць як у плане выяўлення іх структурна-семантычных асаблівасцяў, так і для асвятлення шэрагу пытанняў кагнітыўнага плану.

У наш час найвялікшую цікавасць выклікаюць запазычаныя біялагічныя тэрміны, якія ўжываюцца ў беларускай і англійскай мовах.

У сучасным мовазнаўстве не існуе адзінага вызначэння паняцця «тэрмін». Пры вырашэнні яго выяўляюцца розныя канцэпцыі і падыходы. Як вядома, тэрмін вызначаецца як слова ў функцыі назвы паняцця. «Пад тэрмінам мы разумеем слова (або словазлучэнне) спецыяльнай сферы выкарыстання, якое з'яўляецца назвай спецыяльнага паняцця і патрабуе дэфініцыі» [3, с 15].

Біялагічная тэрміналогія складаецца з тэрмінаадзінак, што абазначаюць назвы жывёл, раслінных культур, некаторыя назвы біялагічных рэаліяў і з'яў.

Тут можна вылучыць некалькі прадметна-тэматычных груп. Досыць вялікія з іх – заалагічная, батанічная і біялагічная тэрміналогіі.

Прадметна-тэматычная група біялагічных тэрмінаў, што абазначаюць назвы хвароб раслін: блек-рот (ад англ. black rot); вилт (ад англ. wilt); назвы бактэрыі: бруцэлы (ад англ. brucel ← англ. D.Brucе); рыкетс (ад англ. ricketts ← англ. C.Ricketts); віды скрыжоўвання: бекрос (ад англ. backcross); топкрос (ад англ. topcross ← англ. top crossing); некаторыя кірункі, вучэнні ў біялогіі: дарвінізм (ад англ. darwinism ← англ. Ch.Darwin); марганізм (ад англ. morganism ← англ. T.Morgan); іншыя англіцызмы, што абазначаюць біялагічныя з'явы, працэсы, дзеянні: імпрынтынг (ад англ. imprinting); інтрагрэсія (ад англ. introgression); кросінгавер (ад англ. crossing-over); мімікрыя (ад англ. mimicry); хомінг (ад англ. homing ← англ. home) і г. д.

Прадметна-тэматычная група заалагічных тэрмінаў-англіцызмаў характарызуецца семантычнай разнастайнасцю. Прааналізаваныя тэрмінаадзінкі падзяляюцца на невялікія падгрупы. Да адной з іх належаць тыя, што называюць пароды сабак: баксёр (ад англ. boxer); бульдог (ад англ. bulldog); дог (ад англ. dog); колі (ад англ. collie); пінчэр (ад англ. pinscher); пойнтэр (ад англ. pointer); сэтэр (ад англ. setter) і інш.

Наступную падгрупу складаюць назвы экзатычных жывёлін і рыб: блювал (ад англ. blue whale); гібон (ад англ. gibbon); грызлі (ад англ. grizzly); гуіі (ад англ. guppy); дынга (ад англ. dingo); поні (ад англ. pony); сейвал (ад англ. seiwhale) і інш.

У групу *батанічных тэрмінаў* уваходзяць запазычанні, што абазначаюць у большасці выпадкаў назвы раслінных культур (дрэў, кветак, травяністых раслін): гемлак (ад англ. hemlock); грэйпфрут (ад англ. grapefruit); кларкія (ад англ. W.Clark); сасафрас (ад англ. sassafras); сенега (ад англ. senega); цік (ад англ. teak) і інш., а таксама назвы і метады скрыжоўвання раслін і іншыя батанічныя з’явы і рэаліі: мільдзью (ад англ. mildew); палікрос (ад палі + англ. cross); мангравы (ад англ. mangrove) і г.д.

Аналіз англіцызмаў паказвае, што яны, пранікаючы ў беларускую мову, размяркоўваюцца тут па разнастайных лексічна-семантычных разрадах. Пранікненне англіцызмаў у сучасную беларускую мову адбываецца ўвесь час, улічваючы папулярнасць англійскай мовы.

ЛІТАРАТУРА

1. Англіцызмы ў тэрміналогіі сучаснай беларускай літаратурнай К 12 мовы : манаграфія / Л.Я.Кавалёва ; навук. рэд. праф. П.У.Сцяцко. – Гродна : ГрДУ, 2007. – 186 с.
2. Бубновіч, І.І. Засаенне іншамовных слоў беларускаю літаратурнаю моваю / І.І.Бубновіч. – Гродна: ГрДУ, 2000. – 108 с.
3. Даниленко, В.П. Русская терминология: Опыт лингвистического описания / В.П.Даниленко. – М.: Наука, 1977. – 247 с.

УДК 39:008 (476)

ТРАДИЦИИ ЕВРЕЙСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В РОМАНЕ Э. ОЖЕШКО «МЕИР ЕЗОФОВИЧ»

М.Я. Колоцей

УО «Гродненский государственный университет им.Я.Купалы»
г. Гродно, Республика Беларусь

В данной статье рассматривается роль образования в системе еврейской культуры и национальной традиции, раскрываются неформальные составляющие системы еврейского образования – семья, община, синагога и общественная жизнь.

In this article we disclose the role of education in the system of Jewish culture and national tradition, we observe informal parts of the system of Jewish education: Family, community, synagogue and social life.

С 1869 года польская писательница Э. Ожешко жила в городе Гродно. Здесь она смогла узнать жизнь еврейского населения, составлявшего более половины жителей города. В больших городах